

Предузетништво и подстицаји у области електротехнике и рачунарства

Дејан Тошић

Одакле да почнемо?

- Направите почетни пословни план
- Савладајте отпор према формализацији ваше пословне замисли (идеје) у писани документ – **бизнис план**
- Tanya Candia, *Starting Your Start-Up*, Book 1, Developing a Business Plan, IEEE-USA E-Books, 2012.

~~Без избегавања! Имам све у глави. БП ми треба за банку и кредит. Писање БП је губљење времена. Неко ће ми већ написати БП. Ма имам нешто написано као БП.~~

Шта је бизнис план?

- Бизнис план и бизнис планирање су кључни делови сваког пословања.
- Бизнис план је писани документ који дефинише пословне циљеве предузећа и описује како предузеће намерава да оствари те циљеве.
- То је почетни документ вашег предузетништва!

Да ли бизнис план гарантује успешно пословање?

- Бизнис план не гарантује успешно пословање – он помаже да се избегну непотребни трошкови и да се рационално и наменски троше средства.
- Омогућава да се ускладе активности различитих организационих делова.
- Омогућава да се предвиде могући проблеми и на време предузму одговарајуће активности ако су услови пословања другачији од планираних.

БП као лична карта предузећа

- Бизнис план (БП) описује пословање, поставља циљеве и служи као резиме и лична карта предузећа.
- Он помаже да се правилно користе ресурси предузећа, предвиде и успешно савладају тешкоће у пословању и правовремено донесу пословне одлуке неопходне за успешно пословање.
- БП садржи специфичне и најважније информације о предузећу за које могу бити заинтересовани не само власници предузећа већ и запослени, добављачи и пословни партнери.
- Дobar БП је посебно значајан ако позајмљујете новац за пословање или тражите повољан банкарски кредит.
- БП треба да покаже да знате да рационално управљате финансијским средствима и да ће позајмљена средства бити враћена на време.

Питања за БП (1)

- Не треба прецењивати значај бизнис плана. Међутим, започињање пословања без плана може бити авантура са трагичним завршетком.
- Пре него што почнете писање бизнис плана размислите да ли имате одговоре на следећа питања:
- Коју услугу или **производ** обезбеђује ваше пословање?
- Које **потребе** потрошача ће бити задовољене?
- Ко су потенцијални **купци** вашег производа или услуге и **зашто** би они користили и купили ваш производ или услугу?

Питања за БП (2)

- Како ће потенцијални потрошачи **сазнати** да ваш производ постоји?
- Како ћете да **убедите** потрошача да купи ваш производ или услугу?
- Где ћете набавити неопходна финансијска **средства** да започнете са пословањем?
- Ако имате одговоре на претходна питања, можете да започнете писање вашег бизнис плана за ваше ново предузеће или нову пословну иницијативу у већ постојећем предузећу, за стварно или виртуелно предузеће, за мало предузеће или велику компанију, за класичан вид пословања са новим пословним моделом или електронско пословање преко Интернета.

Стратегијске активности при писању БП (1)

- Због важности бизнис плана за успешно пословање, процес писања бизнис плана приморава особу која га пише да размишља унапред, да постави пословне циљеве, да предвиди могуће проблеме и да припреми предузеће за конкуренцију.
- Процес израде и писања плана, а не сам план, повећавају вероватноћу да пословање буде успешно.
- У овом курсу биће обрађене стратегијске активности као што су:
- Избор бизнис **концепта** и **модела**,
- Дефинисање и писање **мисије** и **визије**,

Стратегијске активности при писању БП (2)

- Одређивање **вредности** производа или услуге из угла потрошача и конкуренције,
- Идентификација циљног **тржишта**,
- Анализа **конкуренције** и одређивање позиције на тржишту,
- Израда **финансијског** плана.

Коју нову вредност предлаже БП?

- Неки изрази из енглеске терминологије се не могу директно превести, на пример, *value proposition*
- **Value proposition** у пословању и маркетингу означава у чему се састоји вредност за потрошача неког производа или услуге у односу на производ и услуге које нуди конкуренција.
- У бизнис плану под појмом "*вредност производа*" или *value proposition* подразумеваће се **додатна** нова вредност коју **нема** конкуренција и по којој се производ и услуга разликују од конкурентских производа и услуга.

Имате ли одговоре на ... (1)

- Које је моја посвећеност успеху?
- Колико имам времена?
- Колико новца?
- За колико година?
- Који начин руковођења ћу применити?
- Које задатке и активности препуштам другима?

Имате ли одговоре на ... (2)

- Дали ћу бити лично укључен, и ако да, на које време?
- Да ли сам вољан да уважавам смернице других, на пример, инвеститора?
- Каква су моја очекивања о изгледу и стању (мог) пословања после годину дана, као и после 5 година?

Имате ли одговоре на ... (3)

- Колико запослених (радника, извршиоца) ће бити потребно?
- Колика је зарада, обрт, профит?
- Који је очекивани део и удео тржишта?
- Које области, у географском смислу, су од интереса?
- Шта је излазни план: остајем власник, продајем другом, излазим на берзу?

Имате ли одговоре на ... (4)

- Који је резервни план ако не крене посао на очекивани начин?
- Које од важних особина поседујем, а које треба да поседују људи са којим почињем посао?
- Комуникационе вештине
- Техничко знање
- Мотивација

Имате ли одговоре на ... (5)

- Организација и систематичност
- Искуство у финансијским пословима
- Добар осећај за посао (**business sense**)
- Визија
- Фокус
- Руковођење производњом
- Маркетиншко умеће (**know-how**)

Имате ли одговоре?

- Ваш одговор је ...
- Ваше недоумице су ...
- Ваши страхови су ...
- Ваша очекивања су ...
- Ваша умећа су ...
- ...
- Отварамо дискусију ...